

Alleen voor de Prestige in Spanje en voor de Tricolor (Fr-Be-Nl) zijn (voorlopige) cijfers beschikbaar over aantallen olieslachtoffers. Beide rampen zijn in dit opzicht volstrekt vergelijkbaar: begin februari zijn er bij beide tegen de 20.000 slachtoffers geregistreerd. Beide rampen treffen het topsegment van zeevogelpopulaties: de ervaren broedvogels. In Spanje werden de plaatselijke (inmiddels zeer zeldzame) ondersoort van de zeekoet en de broedpopulatie van de lokale kuifaalscholvers zwaar getroffen. Effecten op die populaties kunnen komend voorjaar meteen worden vastgesteld (uitgestorven respectievelijk gedecimeerd). Daarnaast werden grote aantallen volwassen papegaaiduikers en juveniele alken gedood. Gevonden ringen laten zien dat deze afkomstig waren uit een groot areaal aan broedgebieden, waardoor deze verliezen waarschijnlijk niet meetbaar zullen zijn. De Tricolor trof vooral volwassen zeekoeten en alken, in topconditie. Waar deze broedvogels vandaan kwamen is vooralsnog onduidelijk en welke populatie(s) getroffen werd(en) dus ook.

MLF & CJC

Zie ook:

Camphuysen C.J., Heubeck M., Cox S., Bao R., Humple D., Abraham C. & Sandoval A. 2003. The Prestige oil spill in Spain. *Atl. Seabirds* 4: 131-140.

De zwartste winter in *living memory* en het grote stilzwijgen

De winter 2002/2003 is zonder twijfel de meest desastreuze overwinteringsperiode voor de West-Europese zeevogels en nooit eerder werd een zo groot gedeelte van de kust bij herhaling zwaar vervuild.

- Op 19 november 2002 brak de olietanker *Prestige* voor de Spaanse noordwestkust en zonk met het grootste deel van zijn lading van 77.000 ton zware stookolie naar een diepte van 3500 m. Het wrak lekt nog voortdurend olie en zal voorlopig niet geborgen of afgedicht kunnen worden.
- In het weekend van 14/15 december 2002 zonk het Noorse vrachtschip *Tricolor* na een botsing met het containerschip *Kariba* en kwam in ondiep water op zijn kant te liggen. Na tot driemaal toe te zijn overvaren lekte het wrak sinds eind januari 2003 grote hoeveelheden zware stookolie.
- De *Spabunker 4* zonk op 21 januari 2003 en begon onmiddellijk olie te lekken. Hierover is niets meer in het nieuws verschenen, ofschoon het wrak nog steeds op de bodem ligt in 55 m diep water in de baai van Algeciras, voor de kust van Gibraltar.
- Op 25 januari zonk de *Assie Eurolink* (Wagenborg, Groningen) na een aanvaring met een Zweeds schip op enkele tientallen kilometers ten noorden van Terschelling. Het schip lekt olie maar tot dusverre is daarvan aan de kust weinig te merken omdat de wind de meeste olie in zee laat rondrijven.
- Op 6 februari 2003 splijt het dek van de juist volgeladen tanker *Arendal* open bij het verlaten van de Sullom Voe-terminal op de Shetlandeilanden. Omdat de autoriteiten op tijd ingrijpen kan het schip worden vastgelegd en leeggepompt. Wanneer dit enkele uren later was gebeurd, dan was het schip in zwaar weer voor de westkust van de Shetlands opengebarsten.
- Op 7 februari 2003 loopt de enkelwandige tanker *Acushnet* in het Kattegat aan de grond na een weigering van de kapitein om in de nauwe vaarweg een loods aan boord te nemen. Het schip is vooralsnog heel gebleven.

Dit lijstje van ongelukken en bijna-ongelukken is op het eerste gezicht weinigzeggend. Nooit eerder is er in West-Europa in vreedstijd zo veel catastrofaal misgegaan; het aantal *geregistreerde* olieslachtoffers loopt inmiddels in de tienduizenden en wordt nog dagelijks groter. Behalve dat er nooit eerder zoveel tegelijk misging is het internationale stilzwijgen hierover nooit zo opvallend geweest. SEO/Birdlife Spanje heeft met opvallende tegenzin de taak op zich genomen om de opvang en registratie van olieslachtoffers te coördineren. Dit was overigens pas na gillende ruzies met WWF en Greenpeace en na tussenkomst van buitenlandse vrijwilligers die dat gewoon zelf in Spanje kwamen organiseren! De media-aandacht is totaal verflauwd, ofschoon de werkelijke stranding van zeevogels pas maanden na het zinken van het schip werkelijk op gang kwam. De lokale kuifaalscholvers en zeekoeten mogen als uitgeroeid of ernstig gedecimeerd worden beschouwd.

De *Tricolor* richt enorme schade aan onder zeevogels in Het Kanaal. Werkelijk, we hebben geen precedent in dit gebied en de olievogelopvang in Frankrijk en België kon het begin februari absoluut niet bijhouden. Ook in Nederland en Zuidoost-Engeland komen honderden levende en duizenden dode olieslachtoffers op de kust. Vogelbescherming Nederland hult zich in een enorm stilzwijgen en wanneer de betrokkenen op 7 februari contact zoeken met de Royal Society for the Protection of Birds in Engeland (*Europe's largest wildlife conservation charity*, zoals zij zelf zeggen) blijkt de werknemer die zich speciaal met olieslachtoffers bezig houdt zelfs nog nooit van de *Tricolor* te hebben gehoord! Na enig aandringen is zij bereid om de olievogels 'na het weekend' (het is vrijdag) wel op de agenda van de volgende vergadering te plaatsen. Geld doneren, dat mag meteen wel! Niet alleen de natuurbeschermingsorganisaties laten de olierampen aan zich voorbij gaan, veel professionele zeevogelbiologen blijven zich verschansen in hun laboratoria en negeren verzoeken om hulp bij registratie, identificatie en dissecties van de talloze slachtoffers. Goedwillende, maar vaak onbekwame vrijwilligers nemen dit werk op zich, met minimale ondersteuning van deskundige ornithologen. Druk, druk, is het meest gehoorde argument. Zonder het werk van deze vrijwilligers zouden alle dode vogels ongeteld in containers gedumpt zijn en ja wat niet weet wat niet deert.

De vraag mag gesteld worden waar deze totale desinteresse vandaan komt. Terwijl vroegere rampen zoveel aandacht kregen dat er zelfs te veel vrijwilligers op de plaats des onheils door elkaar heen renden is nu het omgekeerde het geval. Laat maar doodgaan, wat dondert dat nou! Het schijnt de alles overheersende gedachte te zijn bij wat nu al het zwartste seizoen voor zeevogels in West-Europa genoemd mag worden. Lieden die de olievogels van het strand halen en zien hoe een totaal met teer overdekte alk er eigenlijk (niet) uitziet hoeven niet meer overtuigd te worden. In Spanje, in het wat geïsoleerde Galicië, liepen 200.000 kustbewoners te hoop in wat stellig de grootste demonstraties tegen de regering van de afgelopen tientallen jaren waren. Het heeft hier ternauwernood het nieuws gehaald. Toegespitste radioprogramma's doen de oliedrama's af in kort nieuws. Kranten volstaan met een enkel fotootje en plaatsen geen enkel artikel waarin de olievervuiling en de daarmee samenhangende vogelsterfte eens grondig wordt geanalyseerd. Zijn we moe geworden, of leven we tenslotte liever in een virtuele werkelijkheid? Wie het weet mag het zeggen.

Kees Camphuysen

<http://www.vliz.be/olieslachtoffers/index.php>

<http://www.seo.org/2002/prestige/>

<http://home.planet.nl/~camphuys/TriColore.html>

VERENIGINGSNIEUWS

Wilsons stormvogeltje: nieuwe (zeevogel)soort voor Nederland!

Wellicht heeft u het al in Dutch Birding gelezen: Pim Wolf, Mark Hoekstein, Johannes Luiten en Sander Lilipaly zagen tijdens het zeetrekten op Westkapelle op 7 november 2002 een Wilsons stormvogeltje. Het was bij WNW 6, helder, half bewolkt, lekker zonnig weer. De opgemaakte beschrijving is als volgt:

van 09.40-09.45 was de (zekere!) Wilsons voor de post te zien; hij heeft zelfs nog even gezwommen. De vogel werd ten noorden van het vuurtorentje (dus zéér ruim op tijd) door Sander ontdekt. Hij vloog vervolgens op een afstand van ongeveer 300 m uit de kust naar de waarnemers toe, draaide 100 m ten westen van het restaurant naar het westen en vloog vervolgens schuin van ons af in zuidwestelijke richting. Hierdoor konden we het beest onder alle hoeken en met prachtig licht bekijken. Hij bleef lang in beeld (minstens vier minuten) en verdween slechts af en toe kort tussen de golven. Ontdekt op c. 1.5 km, naderend tot op 400 meter en daarna ge-volgd tot hij weer op ongeveer 1 km was.

De belangrijkste waargenomen kenmerken zijn: poten voorbij de staart uitstekend (steeds samengevouwen gehouden, gele webjes niet gezien); grote witte stuit die tot op de onderstaart doorloopt en zelfs nog iets op de flank; geen donkere middenstuitbaan. Ondervleugel geheel donker (zeker geen stormvogeltjesbaan aanwezig); kleur als lichaam; bovenzvleugel direct opvallend donkerder dan vaaltje maar niet zo donker als bij stormvogeltje; kleine en middelste vleugeldekveren éénkleurig met de rug, aan de grote dekveren lichte toppen maar niet doorlopend tot aan de vleugelrand zoals bij vaaltje; vleugels afgerond, niet zo spits als vaaltje maar niet zo kort als bij stormvogeltje; opvallende korte 'arm'; vleugelvoorrand zonder hoek bij de pols, maar meer afgerond zoals bij gierzwaluw; staart geheel donker, breed en recht afgesneden (zowel in zij- als in achteraan-zicht goed te zien). Moeilijkst te beschrijven maar in eerste instantie het meest opvallend was de vliegwijze: de vlucht was minder kantelend, niet keilend, en met meer kleine koerswijzigingen dan een vaaltje, dat overigens onder exact dezelfde omstandigheden precies dezelfde koers volgde; de vleugelslagen waren oppervlakkig en snel, vleugelslagfrequentie hoger dan van vaaltje (deed enigszins denken aan vleugelslag van mannetje sperwer), afgewisseld door korte glijpauzes.

Wilsons stormvogeltjes worden regelmatig bij Zuidwest-Ierland gezien (de pelagics trips die jaarlijks in de nazomer vanuit de Scilly-eilanden de zee op gaan zijn er beroemd om), maar Nederlandse zeetrekkeners moesten de soort tot nu toe ontberen. Kortom: **nieuw voor Nederland!**

Sander Lilipaly

Wilsons stormvogeltje, Antarctica, foto J.A. vanFraneker - Alterra